

گفت‌وگوی صبا با عوامل نمایش «رویای کلمه کار»

سفر کودکان به جهان خیال

نمایش «رویای کلمه کار» به نویسندگی و کارگردانی آریتا رضایی و تهیه‌کنندگی رضا جباری در سالن سینما تئاتر کانون پرورش فکری روی صحنه است و بازبگرانی چون مهراں گل محمدی، امیر حسین و امیر محمد انصافی، مسعود مهرابی، آریتا نوری وفا و... در آن به ایفای نقش می‌پردازند. این نمایش که به تاثیر و قدرت کلمات در شکل‌گیری ارتباط و زندگی انسان‌ها می‌پردازد با پرداختن به مفاهیم عمیق اجتماعی را برای کودکان به نمایش می‌گذارد. در ادامه گفت‌وگوی خبرنگار صبا با عوامل این نمایش را می‌خوانید.

آریتا رضایی، کارگردان:

خیال‌پردازی باعث پرورش توانمندی‌های کودکان می‌شود

در مورد فعالیت‌های تان در عرصه کودک بگویید.

در واقع سالهاست که برای کودکان کار می‌کنم. من تئاتر را از سن ۹ سالگی و به واسطه اینکه پدرم مسئول نور تالار وحدت بودند آغاز کردم ولی به صورت حرفه‌ای از سال ۷۴ با نقش اول سریال «مهر خوبان» به عنوان بازیگر جلوی دوربین رفتم و از سال ۸۰ بیشتر و به صورت تخصصی در عرصه نمایش و برنامه‌سازی تلویزیونی برای کودکان کار کردم و مجری برنامه‌های کودک و نوجوان شدم و بچه‌ها مرا به عنوان مجری-بازیگر و خاله رویا می‌شناسند.

محوریت داستان نمایش «رویای کلمه کار» بر فانتزی و خیال استوار است اما در دل همین خیال مفاهیمی مثل اهمیت کلمات در روابط اجتماعی نیز گنجانده شده است. لطفاً از اهمیت این ابعاد نمایش برای کودکان بگویید.

در کل این خیال است که باعث پرورش توانمندی‌های کودکان می‌شود وقتی ما به خیال کودکان اجازه رشد می‌دهیم کمک می‌کنیم تا کودکان بتوانند آزادانه و بدون اینکه در قید آموزش‌ها و باید‌ها و نبایدها باشند خیال‌پردازی کنند تا جایی که هر چیزی را دوباره اختراع یا اکتشاف کنند و این همان چیزی است که سبب رشد کودکان و سبب اتفاقات جدید در جهان می‌شود ولی متأسفانه غالباً این کار را نمی‌کنیم و روی باید‌ها و نبایدها پیش می‌رویم. در این داستان من قصه کودکی را مطرح می‌کنم که در ارتباط گرفتن و پذیرش تفاوت‌های فردی مشکل دارد. رویا پس از وارد شدن به باغچه و ارتباط با یک گل متوجه می‌شود که از نوازش طبیعت بذری بدست می‌آورد و با کاشت آنها کلماتی می‌رویند که می‌توانند سبب ارتباط صلح‌آمیز انسان‌ها با هم شوند. او در می‌یابد هر کلمه می‌تواند انسانی را تبدیل به دیو سنگی کند و ما هم باید این نمایش مراقب هستیم که بخاطر سخنانی که به ما گفته می‌شود تبدیل به یک دیو سنگی نشویم و نگذاریم دیگری هم با کلمات ما به چاه تنهایی بیفتد و این کلمات به او بچسبند و از او یک دیو سنگی بسازند.

چنین دکوری در آثار کودک نمی‌بینیم.

اگر صحنه دیو سنگی را در نظر بگیرید در واقع از دکور ساده‌ای استفاده کرده‌ایم یعنی چند لته که همه تا می‌شوند و داخل هم می‌روند اما بخاطر وجود تپه‌ها عمق میدان خوبی داریم. البته من می‌خواستم که در انتهای صحنه آسمان را هم داشته باشیم که بخاطر کمبود امکانات سالن ممکن نشد حتی اکثر تورهایی که در طول نمایش استفاده می‌شود را هم خودمان اجاره کرده‌ایم. دکور اصلی متشکل از دو لته است که هم فضای شهر و هم فضای خانه رویا و آقای کلمه بر را نشان می‌دهد و به صورت پشت و رو کار شده اما برای صحنه دیو سنگی دکوری مجزا تهیه شد تا آن فضای سنگی را با ما بدهد.

طراحی لباس نمایش کودک هم از نظر رنگ و هم از نظر تیپ شغلی و اجتماعی کاراکترها اهمیت دارد و توجه به هر دو مورد در طراحی لباس نمایش شما دیده می‌شود.

طراح لباس ما خانم نسرین خرمی و مجری لباس خانم آزاده اسحاقیان بودند که با تمام وجود و در اسرع وقت لباس‌ها را با کیفیت بالا آماده کردند و این بخش نمایش بدون حضور ایشان امکان پذیر نبود. آنچه من بیشتر بر آن اصرار داشتم این بود که بر خلاف صحنه که در آن صرغافاز دو رنگ استفاده شده در لباس‌ها از رنگهای بیشتری استفاده کنیم تا کاراکترها بیشتر دیده شوند. بنابراین در عین حال که هارمونی رنگ در لباس‌ها رعایت شده از تنوع رنگی زیادی برخوردار هستند.

وقتی خود کارگردان و نویسنده نقش اصلی را هم بر عهده دارد با چه چالش‌هایی روبرو است؟
خودم به شخصه با این کار چندان موافق نیستم اما در تمام سال‌های

فعالیت در تلویزیون مثلاً همین ۱۱ سالی که برنامه «با ما بیا» روی آنتن بود و من هم نویسنده‌اش بودم و هم کارگردان هنری و هم بازیگرش، سبب شد که اینگونه پرورش پیدا کنم که بتوانم همه این بخش‌ها را با هم پیش ببرم. در کنار این مسئله اما مشخصاً انجام کار تیمی در ایران مشکلات خاص خود را دارد، همینطور مدیریت روابط تا به آنجا که می‌رسد به لحظه‌ای نزدیک اجرا و باید تمام این پازل‌هایی که جداگانه ساخته‌ای را کنار هم چیده و به هم متصل کنی و اتصال این پازل‌ها باید بتواند اتفاق خوشی را رقم بزند و یک تصویر درست و واضح ارائه دهد و این دقیقاً سخت‌ترین بخش قضیه بود و من دیگر نمی‌توانستم خودم را کارگردانی کنم و تمام توجهم روی بقیه کاراکترها و اجزای نمایش بود. اما خوشبختانه از تمرینات آخر و چند اجرای اول فیلم‌گرفتم و از این طریق روی بازی خودم بیشتر کار کردم تا بتوانم به پرداخت درستی روی کاراکتر رویا برسم علاوه بر این خوشبختانه من این شانس را داشتم و یک دستیار کارگردان دلسوز، همراه، رفیق و کاربلد به نام خانم زهره صبوحی در کنارم بود.

وجود داستانک‌های خلاقانه در عمق بخشیدن به اثر نقش بسزایی داشته در این مورد بگویید.

داستان این نمایش علاوه بر اینکه روایت زندگی کودکی است که نمی‌تواند تعامل کند و حال با عواقب این عدم تعامل آشنا می‌شود داستانک‌های ریز و درشتی نیز در دل خود دارد. اینکه همه آدم‌های این شهر به بهانه یک عروسی ساده به هم وصل شده‌اند و هر اتفاق کوچکی در این شهر همانگونه که می‌تواند خوشی را در زندگی همه آنها تکثیر کند به همان اندازه می‌تواند بدبختی را هم در زندگی آنها تکثیر کند و این در واقع نخ تسبیح اتفاقاتی بود که برای مردم این شهر می‌افتد.

استفاده از انواع عروسک و تن پوش در طراحی این نمایش و ترکیب آن با بازیگران تنوع خلاقانه‌ای به اثر بخشیده است در باره طراحی، ساخت عروسک‌ها و آن چه سبب‌ساز استفاده از این تنوع عروسکی شد بگویید.

وقتی از خیال سخن می‌گوییم یعنی اشیاء هم جاندار می‌شوند و در واقع من نمی‌توانستم از عروسک بگذرم چرا که عروسک از جمله عناصری است که منجر به خیال‌پردازی در کودکان می‌شود. استفاده از عروسک‌های کوچک به کودک می‌آموزد که می‌تواند به عروسک‌هایی که دارد جان ببخشد و با آن‌ها نمایش بازی کند و اینکه هر کدام از آنها می‌توانند حامل قصه‌ای باشند که کودک آن را می‌سازد. اتفاقاً قرار بود که نمایش سایه هم در این اثر داشته باشیم اما از آنجایی که آخرین چیزی که در تئاتر آماده می‌شود دکور و صحنه است متأسفانه مجبور به حذف فضای سایه شدیم اما سعی خواهیم کرد در اجراهای بعدی این فضا را نیز داشته باشیم. طراح و عروسک‌ساز کار ما خانم هدیه هاشمی در کارشان بسیار شناخته شده هستند. ایشان طراح اکسسوار کار هم هستند یعنی همان گل‌هایی که باز و بسته می‌شوند و کلمات را در خود جای داده‌اند را نیز ایشان و تیم‌شان ساخته‌اند. من این خوشبختی و خوش‌شانسی را داشتم که با همکاران طراحم در بخش لباس، گریم و عروسک ادبیات مشترکی داشتیم و دقیقاً آنچه که می‌خواستیم را زحمت کشیده، طراحی کرده و ساختند.

دکور نمایش چند لایه است و با عمق بخشیدن به فضا از طریق پرسپکتیو و اختلاف سطح، صحنه هم جذابیت بیشتری گرفته و هم کارکرد مضاعفی یافته است در حالیکه عموماً